

Standardy kvality sociálně-právní ochrany dětí poskytované Poradnou pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy

Činnost Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy v oblasti sociálně-právní ochrany dětí se zakládá na pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí vydaného Krajským úřadem Jihomoravského kraje a realizace této činnosti vychází z odborných kompetencí poradců. Při výkonu sociálně-právní ochrany dětí (dále také SPOD) v součinnosti s orgány sociálně-právní ochrany dětí (dále OSPOD), dalšími pověřenými osobami a jinými zařízeními činnými v oblasti sociálně-právní ochrany dětí se poradna řídí standardy sociálně-právní ochrany, které určují kritéria kvality realizovaných činností.

Standardy kvality sociálně-právní ochrany dětí jsou organizací vnímány a stanoveny jako veřejný závazek, který je určující pro postupy při poskytování sociálně-právní ochrany. Veřejný závazek je závazný pro všechny odborné pracovníky Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, je uveden a zveřejněn v základních informačních dokumentech poradny, schválených vedením organizace.

1. Poslání poradny v rámci sociálně-právní ochrany dětí

Posláním Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy v režimu sociálně-právní ochrany dětí je poskytovat odbornou pomoc ohroženým dětem a jejich rodičům, popř. jiným osobám zodpovědným za výchovu dítěte. Poradna svou činností přispívá k naplňování práv a oprávněných zájmů nezletilých dětí, zaměřuje se na ochranu rodiny a rodičovství a napomáhá k realizaci vzájemného práva dětí a rodičů na rodičovskou výchovu a péči, a to vždy vzhledem k širšímu sociálnímu prostředí dítěte. Rovněž poskytuje pomoc rodičům a jiným osobám zodpovědným za výchovu dítěte při výkonu jejich práv a povinností.

2. Cíle poradny při výkonu sociálně-právní ochrany dětí

Činnosti odborných pracovníků poradny dle pověření k výkonu sociálně-právní ochrany směřují k těmto cílům:

- zdravý psychosociální vývoj dítěte
- optimální podmínky pro uspokojení základních vývojových potřeb dítěte
- dobrá výchovná působivost rodičů či jiných osob zodpovědných za výchovu dítěte

- vhodné výchovné prostředí dítěte
- fungující rodina, která přiměřeným způsobem plní své funkce ve smyslu zásad uvedených v zákoně č.89/2012 Sb. a také svou funkci v občanském životě

3. Cílová skupina sociálně-právní ochrany realizované poradnou

Cílová skupina SPOD vykonávané poradnou je vymezena v souladu s §6 Zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů. Cílovou skupinu tedy tvoří zejména:

- děti, jejichž rodiče zemřeli, neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti nebo nevykonávají či zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti;
- děti, které byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy;
- děti, které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitutí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;
- děti, které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte;
- děti, na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;
- děti, které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;
- děti, které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;
- děti, které jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty nebo osobami požívajícími doplňkové ochrany, a které se na území České republiky nacházejí bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za jejich výchovu;

pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

- dále také spadají do cílové skupiny pěstouni, poručníci a osoby v evidenci, s kterými probíhá spolupráce s ohledem na zájmy nezletilých dětí, jež mají v péči.

Během činnosti podle pověření k výkonu SPOD navazuje poradce spolupráci s rodiči nezletilých dětí, s osobami, které se podílejí na péči o dítě, členy širší rodiny a dalšími osobami z blízkého sociálního okolí dítěte. V rámci **mezioborové spolupráce** v zájmu nezletilého dítěte je možný kontakt s organizacemi, školskými zařízeními a jinými institucemi, do kterých dítě dochází. Dále odborný pracovník poradny v rámci činnosti SPOD

spolupracuje s pěstouny, osvojiteli, žadateli o zprostředkování osvojení či pěstounské péče, s osobami vhodnými stát se pěstouny či osvojiteli.

Na činnosti poradny vymezené pověřením k výkonu SPOD se podílejí všichni odborní pracovníci poradny, to je tři psychologové a jedna sociální pracovnice. **Maximální kapacita** počtu klientů, se kterými pracuje jeden zaměstnanec pověřený výkonem SPOD, je stanovena takto: na jednoho pracovníka připadá maximálně 20 rodin v rámci agendy sociálně-právní ochrany dětí a poradna aktivně pracuje s 18 pěstounskými rodinami (18 dohod o výkonu pěstounské péče). Co se týče osvětové a přednáškové činnosti, besed o výchově a rodičovství a rodičovských klubů či jiných vzdělávacích akcí dle pověření k výkonu SPOD, je počet klientů na jednoho odborného pracovníka bez omezení.

4. Zásady činnosti dle pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí

Odborní pracovníci poradny při veškerých činnostech dle pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí vnímají jako stěžejní **zásady zájmu, blaha a dobré perspektivy dítěte**. Těmto principům podřizují veškerá postupy a rozhodnutí při práci s rodinami v režimu sociálně-právní ochrany dětí.

Zaměstnanci poradny se při výkonu sociálně-právní ochrany dětí opírají o **zásady platných zákonných předpisů ČR**, zejména Zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších právních předpisů a nového Občanského zákoníku č.89/2012 Sb.

Zásada mlčenlivosti je v obecné rovině determinována ohlašovací povinností dle Trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů a povinnosti podle § 53 Zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších právních předpisů. Tento předpis stanoví povinnosti (nejen) pověřených osob, tj. poradny ve vztahu k OSPOD:

„Na výzvu orgánů sociálně-právní ochrany jsou (...) pověřené osoby a poskytovatelé sociálních služeb povinni sdělit bezplatně údaje potřebné podle tohoto zákona pro poskytnutí sociálně-právní ochrany nebo pro účely rozhodování o vydání pověření, nebrání-li tomu zvláštní právní předpis. **Povinnosti zachovávat mlčenlivost** podle zvláštního právního předpisu se nelze dovolávat, jestliže mají být sděleny údaje o podezření z týrání, zneužívání dítěte nebo ze zanedbávání péče o něj.“

(§ 53 Zákona o sociálně-právní ochraně dětí)

Pokud se v konkrétních případech rodin, s nimiž poradna spolupracuje v rámci výkonu sociálně-právní ochrany dětí, ukáže jako nezbytná úzká součinnost s místně příslušným OSPOD, **projedná poradce s rodiči**, popř. jinými osobami zodpovědnými za výchovu dítěte, **podmínky a rozsah informací, které je následně možné sdělit OSPOD**. Odborný pracovník zvažuje tento krok

- vždy s ohledem na zájem dítěte,

- vzhledem k anamnéze zjištěné při procesu uzavírání kontraktu o poskytnutí služeb
- a vzhledem k předpokládané obtížnosti případu.

Zproštění mlčenlivosti ve vztahu k OSPOD je zaznamenáno ve spisové dokumentaci rodiny, rodič či jiná osoba potvrzuje prolomení mlčenlivosti svým podpisem. Také v případě potřeby mezioborové spolupráce s jinými organizacemi, školskými zařízeními a dalšími pověřenými osobami je možné, aby rodič či jiná osoba zodpovědná za výchovu dítěte poradnu předem písemně zprostila mlčenlivosti.

Výše uvedené postupy odpovídají dobré praxi poradny a jsou plně v souladu jak s nejlepším zájmem dítěte (§ 5 Zákona o sociálně-právní ochraně dětí), tak i s účelem sociálních služeb poskytovaných poradnou, jak je vymezen např. v § 3 odst. 1 písm. a) Zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách ve znění pozdějších právních předpisů, a to v první řadě v případě sociálních služeb financovaných z veřejných prostředků.¹

5. Základní metody a formy práce v oblasti sociálně-právní ochrany dětí

Odborní pracovníci poradny používají během práce s rodinami v režimu sociálně-právní ochrany dětí tyto základní metody a formy práce:

- výchovné poradenství
- psychologická diagnostika (diagnostika rodinných vztahů apod.)
- rodinná terapie
- asistovaný kontakt dítěte a rodiče, který nemá dítě ve své péči po rozvodu manželství či po rozpadu nesezdaného partnerského soužití, asistence při předání dítěte
- asistovaný kontakt dítěte v náhradní rodinné péči s biologickými rodiči, sourozenci nebo jinými členy širší rodiny
- mimosoudní dohody
- případové konference
- kazuistický seminář pro sociální pracovníce OSPOD
- přednášky, besedy a osvětová činnost
- semináře náhradní rodinné péče a další aktivity pro specifickou skupinu pěstounských rodin

6. Činnosti realizované dle pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí

Na základě pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí vydaného dne 4. 4. 2005 Odborem sociálních věcí Krajského úřadu Jihomoravského kraje, které bylo rozšířeno

¹ Viz Doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí ČR k posouzení otázek souběhu poskytování služeb na základě k pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí a na základě registrace sociální služby (doporučení MPSV ČR ze dne 31. 1. 2013, č. j. 2013/6907-211).

rozhodnutím č. j. JMK 18695/2013, Sp. zn. S-JMK 18695/2013/OSV-Ro ze dne 19. 2. 2013, je poradna zmocněna a pověřena vykonávat činnosti v tomto rozsahu:

- Pomoc rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů souvisejících s péčí o dítě.
- Poskytování nebo zprostředkování poradenství rodičům při výchově a vzdělávání dítěte a při péči o dítě zdravotně postižené.
- Pořádání v rámci poradenské činnosti přednášek a kurzů zaměřených na řešení výchovných, sociálních a jiných problémů souvisejících s péčí o dítě a jeho výchovou.
- Uzavírání dohod o výkonu pěstounské péče.
- Poskytování odborného poradenství a pomoci žadatelům o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče a poskytování poradenské pomoci fyzickým osobám vhodným stát se osvojiteli nebo pěstouny a osvojitelům nebo pěstounům v souvislosti s osvojením dítěte nebo svěřením dítěte do pěstounské péče.
- Poskytování výchovné a poradenské péče osobě pečující, s níž pověřená osoba uzavřela dohodu o výkonu pěstounské péče, při výkonu pěstounské péče a sledování výkonu pěstounské péče; pokud osoba pečující o tuto službu požádá, je pověřená osoba povinna výchovnou a poradenskou péči poskytnout.

Zpracovala: Bc. Marie Badalová

Revidovala dne 15.8.2015 Mgr. Virginia Kočárová

Schválili:

Ve Vyškově dne

.....
Mgr. Virginia Kočárová
vedoucí Poradny pro rodinu, manželství
a mezilidské vztahy

.....
Mgr. Zdeněk Leznar
ředitel Centra sociálních služeb
Vyškov, o.p.s.

Zaměstnanci seznámeni:

Dne

.....
.....
.....
.....